

POMORSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
w Gdańsku
80-881 Gdańsk, ul. Kotwiczników 20
tel. fax 0 58 301 62 67
e-mail: gdansk@zabytki.mail.pl

Gdańsk, 29.06.2012 r.

5140-6/82-3 /2011/2012

POLECONY ZA ZWROTNYM POTWIERDZENIEM ODBIORU

DECYZJA

Na podstawie art. 155 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 - Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz. U. z 2000 r., Nr 98 poz. 1071 z późniejszymi zmianami), w związku z art. 6 ust.1 pkt 1 lit. c, f, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 2 i art. 91 ust. 4 pkt 4 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami), w wyniku postępowania prowadzonego na wniosek Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie

Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku

o r z e k a:

o zmianie decyzji z dnia 21.11.1959 r. wpisującej do rejestru zabytków województwa gdańskiego pod nr 14/N/59, nowy nr A-126

kościół parafialny p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie
w następujący sposób:

- I. Zmienia się dotychczasowe brzmienie sentencji decyzji na zamieszczoną poniżej:

**Kościół parafialny p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza
wraz z cmentarzem przykościelnym i otaczającym go murem,
położone na części działki o nr ewidencyjnym 103,
Szczodrowo, gmina Skarszewy, powiat starogardzki, woj. pomorskie**

- II. Obszar chroniony zostaje naniesiony na załącznik graficzny, stanowiący integralną część decyzji. Kolorem czerwonym zaznaczono objekty i granicę wpisu zabytku

- III. Zmienia się także dotychczasowe uzasadnienie na następujące:

Uzasadnienie:

Zmiana decyzji o wpisie do rejestru zabytków woj. pomorskiego kościoła parafialnego p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie została wszczęta w dniu 09.12. 2011 r. na wniosek Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza, w którym zostały przywołane nowe ustalenia naukowe w zakresie czasu powstania oraz historycznych przekształceń obiektu.

W związku z powyższym w dniu 21.03.2012 r. odbyła się na terenie obiektu komisja z udziałem stron postępowania, w trakcie której określono zakres zmiany decyzji o wpisie do rejestru zabytków, a następnie przeprowadzono oględziny zabytku, z których sporządzono i podpisano protokół.

W trakcie prowadzonego postępowania zebrano materiał dowodowy, który pozwolił nie tylko na wcześniejsze datowanie powstania kościoła, ale również na ściślejsze określenie jego faz rozwoju. Do najważniejszych opracowań należą: 1. S. Kujot, *Kto założył parafie w dzisiejszej diecezji chełmińskiej*, „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu”, 1902; 2. Hanna Domańska, *Kościół parafialny p.w. św. Szymona i Judy Tadeusza, Szczodrowo, pow. Kościerzyna, woj. gdańskie. Dokumentacja historyczna PP PKZ Gdańsk*, 1960; 3. Tadeusz Domagała, *Badania architektoniczne kościoła p.w. św. Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie, woj. gdańskie*, 1975 ; 4. Stanisław Hoszowski *Lustracja Prus Królewskich z 1624*, 1967; 5. Józef Spors, *Podziały administracyjne Pomorza Gdańskiego i Słowieńsko-Słupskiego od XII do początków XIV w.*, 1983; 6. E.F. Kozłowski, *Inwentarz starostwa skarszewskiego z 1628 r.*, 1986, 7. B. Rol, I. Strzelecka, *Kościerzyna, Skarszewy i okolice. Katalog zabytków sztuki w Polsce*, 1993.; 8. Tadeusz Sadkowski, *Drewniana architektura sakralna na Pomorzu Gdańskim*, 1997; 9. Wiesław Brzoskowski, *Dzieje Szczodrowa*, 2005.

Z treści powyższych pozycji wynika, że najstarsza wzmianka o miejscowości Szczodrowo pochodzi z 1198 r., w związku z nadaniem wsi zakonowi joannitów przez księcia pomorskiego Grzymisława. Co do erygowania parafii zdania badaczy są podzielone, niektórzy widzą jej powstanie jeszcze w XII w. (S.Kujot), inni w wieku XIII (Katalog zabytków), kolejni wiążą z działalnością zakonu krzyżackiego, czyli latami trzydziestymi XIV w. (J. Spors). Potwierdzenie źródłowe istnienia parafii to 1428 r., również z tego czasu pochodzi akt lokacyjny wsi na prawie chełmińskim, co do którego istnieją przypuszczenia, że stanowi duplikat dokumentu. wcześniejszego o wiek. Wyniki badań architektonicznych wskazują, iż obecny drewniany kościół mógł powstać już w XIV w. Świadczą o tym czytelne w obecnej budowlu relikty ówczesnej archaicznej bryły założonej na rzucie jednonawowym, zbliżonym do kwadratu z węższym, równie kwadratowym prezbiterium o prosto zamkniętej ścianie wsch. Tak datowana została też polichromia na ścianie pn. zasłonięta podczas remontu w latach 60-tych XX w.

Rozbudowa niewielkiej świątyni nastąpiła na początku XVII w., kiedy powstało obszerne prezbiterium, zamknięte trójbocznie, wykonane w konstrukcji zrębowej z obrobionych bali modrzewiowych łączonych na jaskółczy ogon. Prezbiterium nakrywał strop belkowy, który zdobiła polichromia z motywami puttów, także obecnie zasłonięta. W oknach osadzono witraże, z których zachował się fragment południowego z datą 1603 i herbem Warnia. Ponadto przy pn. ścianie prezbiterium wzniesiono zakrytą, a całość nakryto gontowym dachem, zaakcentowanym sygnaturką. Obok kościoła wybudowano osobną, drewnianą dzwonnice. Taki stan świątyni potwierdza inwentarz kościelny z 1628 r. oraz wizytacja biskupia z 1687 r., według której świątynia, stanowiąca już filię kościoła św. Michała Archaniola w Skarszewach, posiadała poza gotyckim, także drugi dzwon z 1641 r., pochodzący z warsztatu gdańskiego ludwisarza Hansa Ule. Z tego czasu datuje się także nowe wyposażenie świątyni, z którego zachowały się dwa wczesnobarokowe ołtarze: obecny południowy z figurami św. Szymona i Judy Tadeusza był wówczas zapewne ołtarzem głównym.

W 2. ćwierci XVIII w. miała miejsce zarówno dalsza rozbudowa kościoła jak i gruntowny remont obejmujący głównie jej konstrukcję. Wymieniono więźbę dachową, podwyższono ściany nawy i prezbiterium wycinając dotychczasowy strop, z pozostawieniem pozostałości w formie konsol. Założono nowy strop o przekroju trapezowym, a także wzmocniono ściany podwójnymi kleszczami spinającymi konstrukcję wieńcową ścian nawy i prezbiterium. Na przedłużeniu nawy powstała nowa wieża, z której obecnie zachował się hełm i część wewnętrznej konstrukcji. Od strony pd. dobudowano niewielką kruchtę, poprzedzającą ówczesne główne wejście (czytelne w obecnie ścianie pd.), wymieniono także materiał ścian zakrytli. We wnętrzu powstał chór muzyczny, na belce tęczowej umieszczono rzeźbiarską grupę Pasji, a w prezbiterium zachowany obecnie zespół 3 ołtarzy późnobarokowych z dekoracją w stylu regencji.

Kolejne zmiany w strukturze kościoła nastąpiły w końcu XIX w. kiedy wymieniono więźbę dachową na wieszarową oraz pokrycie połaci na ceramiczne. Wzmocniono wówczas konstrukcję ścian zastępując drewnianą podwalinę kamiennie-ceglaną podmurówką. Nastąpiła zasadnicza przebudowa wieży, ze zmianą konstrukcji jej dolnej partii oraz wprowadzeniem w obrębie przyziemia obszernej kruchty, po likwidacji wejścia od strony pd. Elewacje scalono jednakowym deskowaniem, a wnętrze doświetlone nowymi ostrołukowymi oknami, otrzymało tynkową wyprawę.

Po kolejnych gruntownych remontach przeprowadzonych w 1960, 1975 i na początku XXI w., obecny kościół w Szczodrowie to drewniana budowla wzniesiona na kamiennie-ceglanej podmurówce, w konstrukcji zrębowej łączonej na obłap (nawa) i jaskółczy ogon (prezbiterium), kryta gontem. Orientowana, jednonawowa, z wydłużonym, zamkniętym trójbocznie prezbiterium, zakrytą od strony pn oraz wieżą z kruchtą w przyziemiu od strony zach. Bryła zróżnicowana kubaturowo, element dominujący stanowi dwukondygnacyjna wieża nakryta dachem ostrosłupowym, odrębne dachy dwuspadowe kryją kwadratową nawę, a także stopniowo niższe prezbiterium i zakrytą. Elewacje szalowane pionowo z listwami na łączach desek, górna kondygnacja wieży szalowana poziomo. Otwory okienne ostrołukowe ujęte drewnianymi opaskami, a w wieży i we wsch. ścianie prezbiterium prostokątne, wszystkie z żeliwnym laskowaniem. Wnętrze nakryte więźbą o otwartym wiązaniu dachowym, z trapezowym stropem obitym deskami. Ściany otynkowane, z odsłoniętą konstrukcją słupów. Nawa otwarta prostokątnie do prezbiterium, z profilowaną belką tęczową. W ścianach podłużnych prezbiterium widoczne pozostałości dawnych belek stropu. W części zach. drewniany chór muzyczny wsparty na profilowanych słupach, z płycinowym parapetem i schodami jednobiegowymi wzdłuż ściany zach.

Zatem Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku na podstawie nowych ustaleń naukowych dotyczących czasu powstania i faz rozwojowych struktury architektonicznej kościoła, potwierdził, iż kościół p.w. św. Apostołów Szymona i Tadeusza Judy w Szczodrowie to jeden z najciekawszych drewnianych kościołów na Pomorzu, zachowujący w swej złożonej chronologicznie bryle najstarsze na tym terenie relikty drewnianej konstrukcji. Powyższe wnioski stworzyły podstawę do wydania przez PWKZ decyzji zmieniającej zasadniczo treść decyzji z dnia 21 listopada 1959 r.

Wobec przedstawionych dowodów przedmiotowy zespół stanowi zabytek w myśl art. 3 pkt 1 i 2 15 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wypełniając dyspozycję art. 6 ust. 1 pkt 1 lit c, f co stanowi podstawę do wpisu do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

W związku z powyższym, w oparciu o art. 6 ust. 1 lit. c, f oraz art. 9 ust. 1 w/w Ustawy należało orzec jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom – na podstawie art. 127 § 2 i art. 129 § 1 i 2 kpa – odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za pośrednictwem Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

POMORSKI
wojewódzki Konserwator Zabytków
w Gdańsku

dr Mariusz Kwapiński

Otrzymują:

1. Ks. Proboszcz R. Jędrzejak, Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza, Szczodrowo 10, 83-250 Skarszewy
2. Ks. W. Pytlik, Diecezjalny Konserwator Zabytków, Kuria Diecezjalna Pelplińska, ul. Biskupa Dominika 11, 83-130 Pelplin
3. a/a JBP

Do wiadomości (po uprawomocnieniu decyzji):

1. Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim, ul. Tadeusza Kościuszki 17, 83-100 Starogard Gdański
2. Urząd Gminy w Skarszewach, Pl. Hallera 18, 83-250 Skarszewy
3. Narodowy Instytut Dziedzictwa, 00-464 Warszawa, ul. Szwoleżerów 9
4. Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim, V Wydział Ksiąg Wieczystych, 83-100 Starogard Gdański, ul. Kościuszki 13

**ZAŁĄCZNIK NR 1
DO DECYZJI NR 5140-6/82-3/2011/2012
NR REJESTRU A-126**

Granica wpisu do rejestru zabytków

Obiekt wpisany do rejestru zabytków:

**1. Kościół parafialny p.w. Św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza
w Szczodrowie, gmina Skarszewy**

POMOŁSKI
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Opatoku
dr Marek Kwapiński

ZAŁĄCZNIK NR 2
DO DECYZJI NR 5140-6/82-3/2011/2012
NR REJESTRU A - 126

POUCZENIE O SKUTKACH WPISANIA ZABYTKU NIERUCHOMEGO DO REJESTRU

Z faktu wpisania zabytku do rejestru zabytków wynikają obowiązki i uprawnienia uregulowane n/w przepisami prawa:

- 1) art.5, art. 25 – 30, art. 36, art. 38 – 41, art. 43 – 45, art. 47 – 49, art. 50 ust.3 i 4, art. 71 – 73, art. 76 ust.1, art. 78 ust, 1,2 i 3, art. 108, art. 110, art. 113, art.114, art.117 – 120 **Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162 poz.1568 z późniejszymi zmianami)**
- 2) § 1; § 3 - 12 ; § 22 - 26 **Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 165 poz. 987)**
- 3) art. 4 ust.1 pkt 9 lit. d) **Ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 1997 r., Nr 16 poz. 89 z późniejszymi zmianami)**
- 4) art.12 ust. 1 pkt 11) **Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 1993 r. Nr 94 poz. 431 z późniejszymi zmianami)**
- 5) art. 7 ust. 7 pkt 10) **Ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 1991 r. Nr 9 poz. 31 z późniejszymi zmianami)**
- 6) art. 13 ust.4, art. 29 ust. 2, art. 45 ust.2a, art.68 ust.3, art. 73 ust. 4, art. 84 ust. 4, art. 96 ust. 1 a, art. 109 ust.1 pkt 4) **Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46 poz. 543 z późniejszymi zmianami)**

Gdańsk 2012 r.

**Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Gdańsku**

POMORSKI
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Gdańsku
dr Mariusz Kacpiński

